

סבא טוב, צילמה אותו מלפני ראשיידיים. מרכיב את נכדיו על ברכיו. עליוזה בגין לא היתה מרוצה. אמת מוכרים את בנין כמו קוקה קולה. אמרה לאישה-פירסום מנחם וילברמן, שהיה אחראי על פרויקט מישפחת בגין במסע-הפירסום.

„הלוואי שנצליח למכור אותו כך“, השיב לה וילברמן.

עליוזה בגין לא קיבלה את התי- שובה. גם אחרי הניצחון בבחירות המשיכה לעסוק שמסע-הבחירות החטיא את האיש שהיה לאלופה מאז אותו יום שבו נחז עליה עיניו בבית-אביה שבעיר דרוהוביץ בפו- לין.

הוא כבר היה אז אחד הצעירים העולים בבית-ר, תנועת-הנוער של המפלגה הרודניזטית של ולא- דימיר ז'בוטינסקי. האיש הצעיר, הצנום, מרכיב-המישקפים. עבד ב- מחיצתו של נציב (מפקד) בית-ר בפולין. אהרון צבי פרוסס. שנימנה עם ידידי ז'בוטינסקי.

התנועה גדלה במהירות. ופרוסס לא הצליח להתמודד עם ממדיה. לאט-לאט הפכה בית-ר תנועת- נוער המונית. בגין הצנום והשקוף שיכנע את אנשי בית-ר כי הוא האיש המתאים לעמוד בראשה. אולם ז'בוטינסקי אהב את פרוסס והמשיך לחזיק בו. היתה זו אחת מחלשותיו של מנהיג בית-ר: הוא נהג להתקשר לאנשים שמצאו חן בעיניו. אף שלא היו מוכשרים לתפקידם. הופעתו ואופיו של האדם היו חשובים בעיניו מכי- שוריו.

בסופו הסכים ז'בוטינסקי להדיח את פרוסס מתפקידו — אך מינה במקומו את אייזיק רמבה. שהיה מזכירו הפרטי, ורק באיחור רב נמסר התפקיד לבגין. שלא היה אהוב על ז'בוטינסקי. במשך שבע שנים היה בגין האיש הפעיל ביותר בנציבות בית-ר בפולין. כבר אז היה נואם מבריק. ובכך התבטאה פעילותו. הוא חרש את פולין לאורכה ולרוחבה. עבר מקהילה לקהילה ונאם בלי תוסק. הנאום הפך לתוכן חייו, וסביב נאומיו התנהלו גם חיי הפרטים. באחד מסביבות-הנאומים שלו הגיע גם לעיר דרוהוביץ. מקובל להזמין לביתו של ראש המפלגה הרודניזטית בעיר, ארנולד. לעסקן זה היו שתי בנות-אומות. אחת מהן, אלה, הפכה לימים לגברת בגין.

על מגישתו עם עליוזה סיפר בגין לאורי אבנרי, כאשר זה הכין עליו את כתבת-השנה. כשכבר בו העולם הזה באישה-שנה תשליו אי- חרי המהפך. סיפר בגין: „ליד הי שולחן ישבו שתי עורות. בנות 17. תאומות. למרות הדימוי ביניהן, הבחנות ביניהן מיד. אחת מהן, אלה, מצאה חן בעיני. בו במקום החלטתי שהיא תהיה אשתי. הב- נות היו מחונכות היטב, ולא השי תתפן בשיחה בעת הסעודה. אח- רי שחורתי לוורשה. כתבתי לעזרה שיבחרתי לה. החלה בינינו התכת- בות. והחלטנו להתחתן.“

בגין היה אז בן 24. הוא ביקש מבית-ר חופשה על מנת לכהן כי מתמחה בבית-המישפט של דרוהו- ר. כדי לקבל רישיון של עורך- דין. שנתים מהיום שבו נפגשו בבית-אביה הפכו מנחם בגין ו- אלה ארנולד בעל ואשה.

חולצות חומות

התנועה התקיימה ביוג כי מאי 1939, בבית-הכנסת הגדול של דרוהוביץ, בנוכחותו של זאב ז'בוטינסקי בכבודו ובעצמו. מקר רביהם של בני-הזוג מספרים כי החתן והכלה לבשו מתחת לחופה חולצות חומות. מדי תנועת בית-ר. מיד אחרי החתונה נסע הזוג הצעיר

מנחם (במדי הצבא הפולני) ואלה (1942) שלוש אותיות על מיטפתח

לוורשה, ובת-העשירים המפונקת ולאצה לגור בחדרון דל. להדיח כלים ולשטוף רצפות. אך כל מי שהכיר אותה בימים ההם יודע לספר כי עליוזה בגין התאימה את חייה לאורחות-חיינו של בעלה מ- הרגע שבו נשא אותה לאשה. מעולם לא התלוננה, מעולם לא התעצנה להיית-התפנקים בבית-אביה.

עליוזה בגין לא נחשבה מעולם כעקרת-בית מצטיינת. היא אמנם גידלה שלושה ילדים, וניהלה בית של מנהיג גם במחתרת. אך היטיב בה מעולם לא היה המקום האהוב עליה. הארוחות שאכלו בבית באו הורכבו משלוש מנות: עוף מבו- של במים, ירקות מבושלים וקנייד- לעץ. לפעמים היתה מבשלת ליל- דים מקיב-בשר. אך בכל הארו- חות המישפחתיות דאגה בראש ו- ראשונה לבעלה. היה זה הוא ש- קיבל ראשון את האוכל ואת הח- לקים הטובים ביותר בכשר.

ירח-זבש מאוחר

באוגוסט 1939, עם פרוץ מלחמת-העולם, יצאו בגין ו- אלה בראש שיירה של 1200 ביי- תרים אל גבול רומניה. בניסיון ל- הגיע לאוניה שתביאם לארץ-ישר- אל. הקבוצה נעצרה בגבול פולין- רומניה. מתוך 1200 האנשים, רק 200 הצליחו להסתגל אל מעבר ל- גבול. בני-הזוג בגין נאלצו לשוב על עקבותיהם. ביחד עם האחרים, מעטים שרדו מהמסע הזה. הנא- צים רצחו את הרוב.

כאשר חולקה פולין בין הנאצים והסובייטים, החליט בגין להימ- לט מפולין ביחד עם ידידו נתן ילין- מור (בגין ועליוזה שימשו כושי- בינים בנישואי נתן ופרידה ילין- מור) עם ישראל שייב-אלדד. השי- לושה החליטו להימלט עם נשותי- הם. בתחילה רכשו כרטיסים ללבוב, שם נצטר בגין על-ידי הסובייטים, אך שוחרר כעבור זמן קצר. או החליטו השישה לנוס צפונה. לויל- נה, העיר הפולנית שנמסרה על- פי ההסכם לליטא. שהיתה עדי- עצמאית. בדרך לא דרך, בשבילים צדדיים, בין הגייסות הגרמניים ה- מתקדמים, צעדו השישה ברגל.

מים, כאשר שתי הנשים עסקו ב- הכנת ארוחת-צהריים. ובגין ואלדד שיחקו שח-מט. הקישו אנשי ה- מישטרה החשאית בדלת ותבעו מ- בגין להילוות אליהם.

אלה פרצה בבכי כאשר נפרדה מבעלה. שהספיק ללחוש לה כי אלדד ניצח בשח-מט. היו לו כלים טובים יותר.

בגין נלקח למטה המישטרה. אלה חזרה לוילנה, ושהתה במחיצת חברי רים מן התנועה. באותה תקופה, בעת שיבתו בכלא סובייטי הירח-ר בגין במתן גט לאלה. לחבריו ל- כלא אמר שהיא צעירה, שעתידה לפניו, ושאל לו לבגין להשאיר אותה עגונה. שעליה להיות חופי- שית.

אולם עליוזה בגין אף לא העל- תה בדעתה להתגרש מבעלה. היא נהגה לשלוח לו חבילות לכלא, ולחמם את לבו. אנשי התנועה ב- וילנה שיכנעו אותה לעלות לארץ, והיא, צעירה בת 21, עזבה את פולין ללא ליווי והגיעה לארץ לא- נודעת.

קרן-אור בכלא

בסיפור ליקות לבנים סיפר בגין כיצד נודע לו על עלייתה של אלה: „עד כמה מימחטות מצאתי ריקמה בת שלוש אותיות לטנינות — O.L.A. האותיות היו נרדדות במיקצת, אך לא היה ספק כי אלו היו O.L.A. רבה היתה השימחה על כתב-היד הזה, ורבה התמיהה מה טעם מצאה אשתי ל- המיר A באות O. לא הצלחתי לפתור את החידה. פתר אותה ברנ- שטיין. היא עולה. כך נתחזר לי.“ בסיפור המרד הוא הוסיף: „ברוך השם, זכתה לי קרן-אור בכלא.“

מאוחר יותר הבריחה עליוזה בגין מיכתב בתוך סבון לכלא, וסיפרה לבעלה על מצבה.

שנה וחצי אחרי שיחרורו, ממח- צית 1942 עד דצמבר 1943, שירת בגין כסוראי בצבא הפולני הגולה, שהגיע לארץ. הוא שימש כמתרגם אצל קצין-העיר הפולני בירושלים. הוא ואלה נפגשו שנית אחרי פרי- דה של שנתיים. היא שהתה אז ב- מחיצתו של יעקוב שימשון וינצי- מן, ראש בית-ר בארץ-ישראל. כי שהגיע בגין לארץ היא למדה בסמי- נר למורות, אך מעולם לא עבדה כמורה. כאשר נולד בנם הבכור, בנימין-זאב, נאלץ בגין להסתתר מפני הבריטים. הוא גר בחדר מיסי- פר 17 במלון סאבי בתל-אביב. אלה התגוררה עם בנימין-זאב כי- תינוק בדירת-מרתף ברחוב אלפסי 25 בשכונת רחביה בירושלים. הי אנגלים, שיחפשו את בגין, הגיעו גם לדירה זו. למקום הגיע מאיצו קאהן עסקן רוויזיוניסטי, כדי למ- טור דריש-שלוש מובגן. כשראה את הבריטים, הוא שאל לעניניהם לכתובתו של „דוקטור אלה“. היא יצאה החוצה, להראות לו כביכול את הכתובת, ואמרה לו: „תגיד לבגין שלא יבוא הביתה. אורכים לו.“

מישפחה תימהונית

באותה עת קיבל בגין מיכתב מ- ארץ-ישראל, שבו נמתחה ביקורת על כך שנמלט מורשה. „קברניט עוזב אחרון את הספינה הטובעת“ נאמר במיכתב. בגין נרעש. כינס ושיבה של נציבות בית-ר והודיע כי החליט לחזור לוורשה הכבו- שה בידי הנאצים. אשתו וחבריו הצליחו רק בקושי לשכנעו לחזור בו מהחלטתו.

באותה תקופה החליט נתן ילין- מור לרדת למחתרת יחד עם אשתו פרידה. לאחר-מכן הוא הגיע ב- צורה „חוקית“ וגלויה בעזרת זיוף גירות. דרך אודסה, איסטנבול ו- ביירות לארץ. בגין, אלדד ונשותי- הם המשיכו לשהות בכפר. אולם הסובייטים גילו אותם. באחד הי-

עליוזה בגין היתה בהריון בפעם השנייה. היא נרשמה בבית-החולים

כעליוזה אפטיין, וכך נילדה הבת השנייה. חסיה.

בעוד שהבן הראשון, בנימין-זאב, נקרא על שם אביו של בגין, זאב דב, נקראה הבת על שם אמו. האב זאב-דב והאח הבכור, הרצל נרצחו על-ידי הנאצים והושלכו לנהר. אמו נרצחה בבית-החולים שבו שכנה חולה.

רק אחרי הולדת חסיה עברה הי מישפחה להתגורר ברחוב רוזנבאום 1 בתל-אביב, בקירבת הבימה. היתה זו דירת-קרקע באזור-מזרחי של המעמד הבינוני. הבניין שבו נמ- צאת הדירה היה טיפוסי לאותו אי- זור, שבו גרו בעיקר סוחרים, חסי- די הציונים-הכלליים והפרוגרטיבים, בניין-מגורים בעל שער מסונגן, חדר-מדרגות רחב, מדרגות-שישי ו- מעקה-עץ. מישפחת בגין התגוררה בדירה שבה התגורר קודם לכן הגנן. על דלת הדירה היה תלוי השלט „ד.ר יונה קניגהופר.“

בעיני השכנים הצטייר בגין כאיש תימהוני, הרואה אוריים רק לעי- תים רחוקות. אלה נראתה תימהו- נית לא-פחות. מעולם לא דיברה עם השכנים, וכאשר נקלעה לשיחה, סיפרה כי בעלה הוא רואה-חשבון.

מי שסבל בעיקר מכך שהוריו נחשבו כתימהונים היה הבן הבכור, בנימין-זאב שכונה „בני“. ילדים לא הורשו לבקר בביתו, והוא לא הוזמן אל בתי חבריו. השכנים מי רחוב רוזנבאום יודעים לספר כי הגברת בגין מעולם לא היתה אם מחמירה. ילדיה נהגו לשחק ברחוב עד לשעות מאוחרות, והיא מעולם לא הקפידה על שיעורי-בית.

באחד הימים חזר אחד מילדי ה- שכונה מבית מישפחת בגין כשהוא נוגס בתפוח-עץ. אמו מיהרה לרוק את התפוח שהיה אז מיצרך יקר- מציאות לפת. היא פחדה שמא ידבק בנה מחיידקי המישפחה המזוהה, ששכנה בקומת-הקרקע. ערב הקמת המדינה יצא בגין מהמחתרת, ולשי- כנים המופתעים נודע כי האיש הי- תימהוני, שאינו מרבה לצאת מבני- מן אינו אלא מנחם בגין האנדתי, מנהיג אצל, האיש המבוקש ביותר על-ידי הבריטים.

ב-1949 היתה עליוזה בגין לרעייתו של חבר-כנסת, מצבה הכלכלי של המישפחה השתפר, והיא הרשי- תה לעצמה עזורת.

מתן בסתר

במשך שנים ארוכות עבדה בביתם עזרת-בית תימנית. מישפחת בגין קיבלה חבילות מ- אמריקה, ילדיה של העזורת — כמו ילדי מישפחת בגין — לבשו את הבגדים מהחבילות.

בגין חידש את פעילותו הציבורי רית וחזר אל כור-מחבתו ואהבתו הגדולה: הנאומים. עליוזה בגין לא הפסידה אף נאום אחד של בעלה. היא נהגה להתלוות אליו, כשהיא משאירה את הילדים אצל הגננת או אצל העזורת. גם אחרי שבעלה הפך מנהיג האופוזיציה, המשיכה לקנות כאותה חנות המכולת ברחוב הנ- ביאים פינת שדרות-חן, „על החש- בון“ וגם אחרי שהפך לאישיות צי- בורית ממדרגה ראשונה. מיעטה בשיחה עם השכנים, נהגה לברך אותם בשלום ולענות תשובות קצ- רות לשאלות ארוכות.

מישפחת בגין המשיכה להתגורר באותה דירת-קרקע שהורחבה, עד שבגין נכרס-ממשלה. עלי- זה בגין סירבה להצעתו הנדיבה של סיר אייזיק וולפסון לעבור ל- התגורר בדירת-פנטהאוז שבמגיד- לים שבנה מול הכנסת בירושלים. כאשר מעריך של בגין מרוס-אפי- ריקה הציע לעזור במימון רכישת בית חדש, סירבה עליוזה לשמוע על כך. המישפחה נשארה ברחוב רוזנבאום מס' 1.

אחרי שעברו הבגנים לבית ראשה-ממשלה ברחוב בלפור ב-